

## ENDOMETRIT (BACHADON ICHKI QAVATI YALLIG‘LANISHI): SABABLARI, KLINIK BELGILARI VA DAVOLASH USULLARI

**Muallif:** Nishonboyeva Safuraxon  
Qo‘qon Universiteti Andijon filiali  
Davolash ishi yo‘nalishi  
25\_12-guruh talabasi

**Anotatsiya:** Ushbu maqolada endometrit, ya’ni bachadon ichki qavati - endometriyning yallig‘lanishi, uning kelib chiqish sabablari, klinik belgilari va zamonaviy davolash usullari haqida so‘z yuritiladi. Endometrit ayollar reproduktiv tizimining keng tarqalgan yallig‘lanish kasalliklaridan biri bo‘lib, ko‘pincha tug‘ruqdan keyingi davrda, abort yoki bachadon bo‘shlig‘iga jarrohlik aralashuvlaridan so‘ng yuzaga keladi. Kasallik o‘tkir va surunkali shakllarda namoyon bo‘lib, bemorda tana haroratining ko‘tarilishi, pastki qorin sohasida og‘riq, hayz siklining buzilishi va ajralmalar bilan kechadi. Endometrit o‘z vaqtida davolanmasa, bepushtlik, homila tushishi va boshqa jiddiy asoratlarni keltirib chiqarishi mumkin. Maqolada kasallikni aniqlashda laborator va instrumental tekshiruvlarning ahamiyati, shuningdek antibiotikoterapiya va reabilitatsiya choralari yoritilgan. Ushbu ilmiy ish tibbiyot talabalarining ginekologik kasalliklar haqidagi bilimlarini oshirishga xizmat qiladi.

**Kalit so‘zlar:** Endometrit, endometriy, yallig‘lanish, bachadon, infektsiya, klinik belgilar, antibiotiklar, reproduktiv salomatlik.

**Kirish.** Ayollar reproduktiv salomatligi jamiyatning umumiy sog‘lom rivojlanishida muhim o‘rin tutadi. Reproductive tizim kasalliklari orasida bachadon va uning qo‘shimchalari yallig‘lanish kasalliklari keng tarqalgan bo‘lib, ular ayollar hayot sifatiga hamda kelajakdagi ona bo‘lish imkoniyatiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Shunday kasalliklardan biri endometrit bo‘lib, u bachadon ichki qavati - endometriyning yallig‘lanishi bilan tavsiflanadi.

Endometrit ko‘pincha infeksiyon omillar ta’sirida yuzaga keladi. Kasallik tug‘ruqdan keyin, abortdan so‘ng, bachadon bo‘shlig‘iga diagnostik yoki jarrohlik aralashuvlar o‘tkazilganda paydo bo‘lishi mumkin. Shuningdek, jinsiy yo‘l bilan yuqadigan infeksiyalar ham endometrit rivojlanishida muhim rol o‘ynaydi. Kasallikning o‘tkir shaklida bemorda tana haroratining ko‘tarilishi, qorin pastida og‘riq, yiringli ajralmalar kuzatiladi. Surunkali shakli esa ko‘pincha yashirin kechib, hayz siklining buzilishi va bepushtlikka olib kelishi mumkin.

Endometritni o‘z vaqtida aniqlash va to‘g‘ri davolash ayollar sog‘lig‘ini saqlashda katta ahamiyatga ega. Zamonaviy tibbiyotda kasallikni tashxislash uchun klinik ko‘rik, ultratovush tekshiruvi, laborator analizlar va mikrobiologik tekshiruvlar qo‘llaniladi. Davolash jarayonida antibiotiklar, yallig‘lanishga qarshi preparatlar hamda immunitetni mustahkamlovchi vositalar tavsiya etiladi.

Mazkur maqolaning maqsadi endometrit kasalligining kelib chiqish sabablari, klinik belgilari va davolash usullarini yoritib berishdan iborat. Ushbu mavzu davolash ishi yo‘nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun dolzarb bo‘lib, ginekologik amaliyotda muhim bilim va ko‘nikmalarni shakllantirishga xizmat qiladi.

**Asosiy qism.** Endometrit - bachadon ichki qavati hisoblangan endometriyning yallig‘lanish kasalligi bo‘lib, ayollar reproduktiv tizimida keng tarqalgan patologiyalardan biridir. Ushbu kasallik ko‘pincha infeksiyon omillar ta’sirida yuzaga keladi va o‘z vaqtida davolanmasa jiddiy asoratlarni keltirib chiqarishi mumkin. Endometrit o‘tkir va surunkali shakllarda kechadi hamda ayol organizmida turli klinik belgilar bilan namoyon bo‘ladi.

Endometritning asosiy sababi bachadon bo‘shlig‘iga mikroorganizmlarning kirib borishidir. Kasallikning rivojlanishida streptokokk, stafilokokk, ichak tayoqchasi, gonokokk, xlamidiya, mikoplazma va anaerob bakteriyalar muhim rol o‘ynaydi. Infeksiya bachadonga ko‘pincha tug‘ruqdan keyin, abortdan so‘ng, bachadon ichiga spirallar o‘rnatilganda yoki diagnostik kuretaj kabi tibbiy muolajalar natijasida tushishi mumkin. Ayniqsa, aseptika va antiseptika qoidalariga rioya qilinmasa, endometrit rivojlanish xavfi oshadi.

O'tkir endometrit odatda tug'ruqdan keyingi davrda yoki abortdan so'ng bir necha kun ichida boshlanadi. Bemor tana haroratining ko'tarilishi, qorin pastida kuchli og'riq, umumiy holsizlik, titroq va bachadondan yiringli yoki qonli ajralmalar kelishi kabi shikoyatlar bilan murojaat qiladi. Kasallik o'z vaqtida davolanmasa, infektsiya bachadon mushak qavatiga o'tib, endometriy yoki hatto sepsis kabi og'ir holatlarni keltirib chiqarishi mumkin.

Surunkali endometrit esa ko'pincha yashirin kechadi. Bemorlar hayz siklining buzilishi, hayzlar orasida qon ketish, pastki qorin sohasida doimiy og'riq, jinsiy aloqa vaqtida noqulaylik va bepushtlik kabi muammolardan shikoyat qilishi mumkin. Surunkali shaklda endometriy tuzilishida o'zgarishlar yuz beradi, bu esa homila bachadonga birikish jarayonini buzadi va homiladorlikning rivojlanishiga to'sqinlik qiladi.

Endometrit diagnostikasida klinik belgilar bilan bir qatorda laborator va instrumental tekshiruvlar muhim ahamiyatga ega. Umumiy qon tahlilida leykotsitoz, ECHTning oshishi kuzatiladi. Ultrasonografiya yordamida bachadon bo'shlig'ida suyuqlik yig'ilishi, endometriyning qalinlashishi aniqlanadi. Shuningdek, mikrobiologik tekshiruvlar orqali kasallik qo'zg'atuvchisi aniqlanib, antibiotiklarga sezuvchanligi baholanadi. Ba'zi hollarda histeroskopiya va biopsiya surunkali endometritni tasdiqlash uchun qo'llaniladi.

Endometritni davolashda kompleks yondashuv talab etiladi. O'tkir shaklda asosiy davolash usuli antibiotikoterapiya hisoblanadi. Keng ta'sir doirasiga ega antibiotiklar (sefalosporinlar, penitsillinlar, metronidazol) qo'llaniladi. Infektsion jarayon og'ir bo'lsa, bir nechta antibiotik kombinatsiyasi tavsiya etiladi. Bundan tashqari, yallig'lanishga qarshi preparatlar, og'riq qoldiruvchi vositalar va detoksikatsiya terapiyasi ham amalga oshiriladi.

Surunkali endometritni davolashda antibiotiklardan tashqari fizioterapiya muolajalari, immunomodulyatorlar va gormonal davolash usullari qo'llaniladi. Bachadon shilliq qavatini tiklash va reproduktiv funksiyani yaxshilash maqsadida

vitaminoterapiya ham tavsiya etiladi. Davolashdan keyin bemorlar muntazam ginekologik nazoratdan o'tishi zarur.

Profilaktika endometritning oldini olishda muhim o'rin tutadi. Tug'ruq va abortdan keyingi davrda gigiyena qoidalariga qat'iy rioya qilish, jinsiy yo'l bilan yuqadigan infektsiyalarni o'z vaqtida davolash, tibbiy muolajalarni steril sharoitda bajarish endometrit rivojlanish xavfini kamaytiradi.

Shunday qilib, endometrit ayollar sog'lig'iga jiddiy ta'sir ko'rsatadigan kasallik bo'lib, uni erta aniqlash va samarali davolash reproduktiv salomatlikni saqlashda katta ahamiyatga ega.

**Xulosa.** Xulosa qilib aytganda, endometrit bachadon ichki qavati - endometriyning yallig'lanishi bo'lib, ayollar reproduktiv tizimining keng tarqalgan kasalliklaridan biridir. Ushbu kasallik ko'pincha infektsion omillar ta'sirida yuzaga keladi va tug'ruqdan keyingi davrda, abortdan so'ng yoki bachadon bo'shlig'iga turli tibbiy aralashuvlardan keyin rivojlanishi mumkin. Endometrit o'tkir shaklda yuqori harorat, og'riq va yiringli ajralmalar bilan namoyon bo'lsa, surunkali shaklda yashirin kechib, bepustlik va hayz siklining buzilishiga olib keladi.

Kasallikni o'z vaqtida tashxislash va davolash ayollar salomatligini saqlashda muhim ahamiyatga ega. Diagnostika jarayonida klinik belgilar bilan bir qatorda laborator tahlillar, ultratovush tekshiruvi va mikrobiologik analizlar qo'llaniladi. Davolashning asosiy usuli antibiotikoterapiya bo'lib, yallig'lanishga qarshi vositalar, fizioterapiya va immunitetni mustahkamlovchi choralar bilan birgalikda olib boriladi. Ayniqsa, surunkali endometritni davolash uzoq muddatli kompleks yondashuvni talab qiladi.

Profilaktik choralar, jumladan gigiyenaga rioya qilish, jinsiy infektsiyalarni vaqtida davolash va tibbiy muolajalarni steril sharoitda bajarish endometritning oldini olishga yordam beradi. Umuman olganda, endometritni erta aniqlash va zamonaviy davolash usullarini qo'llash ayollarning reproduktiv salomatligini saqlash, bepustlikning oldini olish va hayot sifatini yaxshilashda muhim o'rin egallaydi.



## Adabiyotlar ro'yxati

1. Ayupova N.A. Ginekologiya: o'quv qo'llanma. Toshkent: "O'qituvchi", 2018. 215-230-betlar.
2. Shamsiev F.S., Karimova M.K. Akusherlik va ginekologiya asoslari. Toshkent: "Fan va texnologiya", 2020. 178-195-betlar.
3. G'aniev A.X. Ayollar reproduktiv tizimi kasalliklari. Toshkent: "Yangi asr avlodi", 2019. 134-150-betlar.
4. Novikova I.V. Ginekologik infeksiyalar va ularni davolash. Moskva: "GEOTAR-Media", 2017. 92-115-betlar.
5. Savelieva G.M. Akusherlik va ginekologiya (darslik). Moskva: "Meditsina", 2018. 256-280-betlar.
6. Williams Obstetrics. 25th edition. New York: McGraw-Hill Education, 2018. Pages 1120-1135.